

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 419/2021-42

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného HARŠÁNY advokáti, s. r. o., Hlavná 31/15, Trnava, proti postupu a uzneseniu Okresného súdu Trnava č. k. 45Er/539/2015-56 zo 14. januára 2020 takto

rozhodol:

1. Uznesením Okresného súdu Trnava č. k. 45Er/539/2015-56 zo 14. januára 2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Trnava č. k. 45Er/539/2015-56 zo 14. januára 2020 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Trnava **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **680,74 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 30. apríla 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s právom na rovnosť v právach podľa čl. 12 ústavy a v spojení s požiadavkou právnej istoty podľa čl. 1 ods. 1 ústavy postupom a uznesením všeobecného súdu v exekučnom konaní. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovateľ bol konateľom a spoločníkom obchodnej spoločnosti, na ktorú bol 24. apríla 2012 vyhlásený konkurz. Správca konkurznej podstaty tejto obchodnej spoločnosti sa proti sťažovateľovi domáhal určenia neúčinnosti právnych úkonov a toho, aby bolo sťažovateľovi uložené vrátiť do všeobecnej podstaty obchodnej spoločnosti 32 508,52 eur z dôvodu, že sťažovateľovi boli v priebehu roka 2011 touto obchodnou spoločnosťou vyplatené cestovné náhrady za pracovné cesty, ktoré sťažovateľ ako konateľ tejto obchodnej spoločnosti vykonával od roku 2006.

3. Tejto žalobe správcu konkurznej podstaty bolo vyhovené rozsudkom okresného súdu z 12. novembra 2013 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu 28. januára 2015. Všeobecné súdy boli toho názoru, že namietané právne úkony obchodnej spoločnosti – úpadcu boli vykonané v čase úpadku a ide o zvýhodňujúce právne úkony podľa § 59 ods. 1 a 4 zákona o konkurze, keďže išlo o právny úkon, ktorým úpadca splnil peňažnú pohľadávku, čím zvýhodnil sťažovateľa oproti iným svojim veriteľom. Všeobecné súdy v tejto súvislosti poukázali na to, že sťažovateľ ako konateľ úpadcu bol podľa § 9 ods. 1 písm. a) zákona o konkurze vo vzťahu k úpadcovi spriaznenou osobou. Ďalej poukázali na to, že sťažovateľom uplatnené cestovné náhrady boli uplatnené v rozpore so zákonom o cestovných náhradách. Jednak preto, že z nich nebola zrejماً súvislosťou s pracovnou cestou, a na strane druhej preto, že podľa zákona o cestovných náhradách je nevyhnutné predložiť doklady k vyúčtovaniu cestovnej náhrady do desiatich dní od ukončenia pracovnej cesty.

4. Správca konkurznej podstaty sa následne splnenia sťažovateľovi uloženej povinnosti na zaplatenie 32 508,52 eur domáhal v exekučnom konaní. Poverenie na vykonanie exekúcie bolo vydané 22. apríla 2015. Okresný súd však uznesením, ktoré nadobudlo právoplatnosť 19. júla 2018, rozhodol tak, že sťažovateľa oddlžuje a zbavuje ho všetkých dlhov. Sťažovateľ sa preto návrhom doručeným okresnému súdu 21. marca 2019 domáhal zastavenia exekúcie, pričom tvrdil, že právnym dôvodom v exekúcii vymáhanej pohľadávky nie je škoda spôsobená úmyselným konaním, ale neúčinnosť právneho úkonu dlžníka, a preto nejde o oddĺžením nedotknutú pohľadávku podľa § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze, podľa ktorého oddĺžením je nedotknutá pohľadávka zo zodpovednosti za škodu spôsobenú úmyselným konaním.

5. Okresný súd napadnutým uznesením v rozpore s právnym názorom sťažovateľa jeho návrh ako povinného v exekučnom konaní zamietol, čo odôvodnil tak, že považoval za preukázané, že pohľadávka, ktorá vznikla z titulu odporovateľného právneho úkonu, je škodou spôsobenou úmyselným konaním sťažovateľa tak, ako bol preukázaný v súdnom konaní. Podľa okresného súdu sťažovateľ v pôvodnom konaní nepreukázal neexistenciu svojho úmyslu ukrátiť uspokojenie pohľadávok veriteľov a ani to, že by dlžník nemal úmysel ukrátiť veriteľov. Z toho okresný súd dospel k záveru, že sťažovateľ konal úmyselne, a preto je pohľadávka podľa § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze oddĺžením nedotknutá.

III.

6. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa, z ktorej vyvodzuje porušenie svojich základných práv, je nesprávnosť použitia § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze. Podľa sťažovateľa pohľadávka, ktorá je proti nemu ako povinného uplatnená v exekučnom konaní, nie je pohľadávkou podľa tohto ustanovenia, keďže ide o pohľadávku, ktorá vznikla v konaní o určenie neúčinnosti právnych úkonov. Druhá časť argumentácie sťažovateľa vychádza z toho, že okresný súd sa nedôsledne vysporiadal s jeho argumentáciou, ktorou v návrhu na zastavenie exekúcie zdôvodňoval svoj právny názor, že nejde o pohľadávku podľa § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze.

7. Podľa okresného súdu ústavná sťažnosť je nedôvodná, keďže namietané rozhodnutie vychádza zo správneho posúdenia veci a z rozsudku, ktorý je exekučným titulom, podľa ktorého škoda bola spôsobená úmyselným konaním sťažovateľa, ktorý nepreukázal neexistenciu svojho úmyslu ukrátiť uspokojenie pohľadávok veriteľov. Zo strany sťažovateľa išlo o úmyselné zvýhodňujúce právne úkony, na ktoré sa oddĺženie podľa § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze nevzťahuje.

8. Sťažovateľ k tomu uviedol, že ide len o zopakovanie z ústavného hľadiska nedostatočného odôvodnenia namietaného rozhodnutia a odkázal na svoju argumentáciu z ústavnej sťažnosti, podľa ktorej v namietanom rozhodnutí absentuje akákoľvek úvaha o tom, že pohľadávka uplatnená v exekučnom konaní nebola dotknutá jeho oddĺžením.

IV.

9. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má podať jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (I. ÚS 218/2019).

10. Okresný súd v namietanom uznesení riešil otázku, či proti sťažovateľovi uplatnená pohľadávka je pohľadávkou podľa § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze, podľa ktorého oddĺžením je nedotknutá pohľadávka zo zodpovednosti za škodu spôsobenú úmyselným konaním. Odôvodnenie namietaného rozhodnutia konštatuje, že súd považoval za preukázané, že pohľadávka, ktorá vznikla z titulu odporovateľného právneho úkonu, je škodou spôsobenou úmyselným konaním sťažovateľa tak, ako bol preukázaný v súdnom konaní, pričom tento záver je doplnený konštatovaním, že sťažovateľ v pôvodnom konaní nepreukázal neexistenciu svojho úmyslu ukrátiť uspokojenie pohľadávok veriteľov. Záver okresného súdu je strohý a obsahuje kategorický právny záver bez akejkoľvek bližšej argumentácie, ktorý je uvedený slovným spojením o preukázaní toho, že pohľadávka proti sťažovateľovi je pohľadávkou zo zodpovednosti za škodu spôsobenou úmyselným konaním. Už použitie slovného spojenia o preukázaní právneho záveru je nesprávnou argumentačnou skratkou, keďže okresný súd v namietanom uznesení neriešil otázku skutkovú, teda otázku spojenú s dokazovaním (preukazovaním), ale právnou argumentáciou sťažovateľa

jasne nastolenú otázku právnu, ktorú nebolo možné zodpovedať odkazom na predchádzajúce rozhodnutie o neúčinnosti právnych úkonov.

11. Podstatou tejto právnej otázky bolo vyriešenie toho, či za pohľadávku zo zodpovednosti za škodu spôsobenú úmyselným konaním možno podľa § 166c ods. 1 písm. d) zákona o konkurze považovať pohľadávku z odporovateľného (zvýhodňujúceho) právneho úkonu podľa § 59 ods. 1 zákona o konkurze, ktorého následkom podľa § 57 ods. 1 zákona o konkurze je to, že takýto právny úkon je v konkurze voči veriteľom dlžníka neúčinný a sťažovateľ mal podľa § 63 ods. 2 zákona o konkurze vrátiť plnenie prijaté od obchodnej spoločnosti, ktorej bol spoločníkom a konateľom. V tejto súvislosti treba uviesť, že zákon o konkurze škodu ako všeobecnú občianskoprávnú kategóriu vôbec nedefinuje a odporovateľné právne úkony či nároky z odporovateľných právnych úkonov či už z pohľadu gramatického alebo systematického výkladu nemožno bez ďalšieho považovať za nároky zo zodpovednosti za škodu. Preto záver prijatý v napadnutom rozhodnutí okresného súdu vyžaduje omnoho hlbšie zdôvodnenie ako jednoduché konštatovanie podriadenia nároku z odporovateľného právneho úkonu nárokom zo zodpovednosti za škodu. Takéto kategorické zdôvodnenie, ktoré na právnu otázku sťažovateľa prečo, formuluje odpoveď lebo, preto nezodpovedá ústavnoprávnej požiadavke o jasnej a zrozumiteľnej odpovedi na rozhodujúcu právnu otázku. To viedlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahovo zhodného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto bolo ústavnej sťažnosti v tejto časti vyhovené. Nebol dôvod na to, aby bolo vyslovené porušenie základných práv v spojení či už s čl. 12 alebo čl. 1 ods. 1 ústavy, keďže zásady v nich vyjadrené sú prirodzeným obsahom porušených základných práv.

12. Vzhľadom na zistené porušenie základných práv sťažovateľa bolo namiatané uznesenie okresného súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie, v ktorom okresný súd znova rozhodne o návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie. V tejto súvislosti treba uviesť, že nebol dôvod na to, aby ústavný súd vyslovil porušenie základných práv sťažovateľa postupom okresného súdu, keďže k porušeniu základných práv viedlo výlučne namiatané uznesenie okresného súdu.

13. Rovnako nebol dôvod na to, aby sa ústavný súd vyjadroval k správnosti bližšie nezdôvodneného právneho záveru okresného súdu, keďže ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu (III. ÚS 391/09), nevykladá iné ako ústavné zákony a preskúmava to, či zákony neboli vyložené spôsobom, ktorý je arbitrárny alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly (II. ÚS 348/08). Pri absencii akejkoľvek bližšej argumentácie správnosti právneho názoru okresného súdu nemožno dospieť k záveru, že ním prijatý právny názor by bol bez ďalšieho či už právnym záverom, ktorý by zásadne popieral účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 352/06), alebo právnym názorom, ktorý je založený na zjavnej právnej chybe, ktorá by viedla k odopretiu spravodlivosti. Bude úlohou okresného súdu vysporiadať sa s argumentáciou sťažovateľa a zdôvodniť svoj právny záver využitím štandardných metód výkladu právnych noriem, a tak tento právny záver či už obhájiť alebo ho ako nesprávny odmietnuť.

V.

14. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady 680,74 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľ má nárok na náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 177 eur) a za jeden úkon právnej služby v roku 2021 (vyjadrenie 181,17 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 10,62 eur a 10,87 eur) predstavuje 567,28 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 113,46 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. októbra 2021

Robert Šorl
predseda senátu